

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak petek, ako je ta dan praznik pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1., 2- oz. 3krat. za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Jugoslovanska ideja in Slovenci. — Poslanec. Enqueta o slovenskem gledališču v Ljubljani. — Politični pregled. — Štajersko: Razno. — Koroško: Politično življenje koroških Slovencev. Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Občni zbor dramatičnega društva. Razno. — Raznoterosti. — Socialno gibanje. Podlistek: Multatuli. — Saidjah in Adiuda.

Jugoslovanska ideja in Slovenci.

Dr. H. Tuma — Gorica.

(Dalje.)

Trdim, da so Slovenci narod popolnoma zase, v katerem se je izpeljala po prirodnem biološkem načelu popolna diferenciacija od sosednih narodnosti, a z druge strani popolna integracija slovenske narodnosti zase. Ta diferenciacija je ustvarila tudi stalne narodnostne meje proti Hrvaški, Nemčiji in Italiji. Proti jugu, na Goriškem in v Istri, nastopa slovenski narod ofenzivno, tako da slovenski živelj prodira na jug v Istri, a na Goriškem slovenizira vse tuje elemente. Ni daleč čas, ko se bo poslovenilo tudi glavno mesto Goriške, Gorica. Napram Furlanom bo zadočila s padcem Gorice Slovenija svoje naravne meje Krasa, Soče in Brd. Celo v sami Italiji se drži čvrsto slovenski živelj, in današnje njegove zemljepisne meje so iste, kot so bile s početkom 19. veka. Tudi hrvaški živelj tam, kjer je najmočnejši, v Banovini, ne napreduje proti Dolenjski, in narodnostna meja je ostala tam, kjer je bila nekdanja Bela krajina. Hrvatski živelj v Medjimurju ima premalo moči, da bi prodiral proti Štajerski. Mnogo se govori tudi o koroških Slovencih, in često se čuje krik „Morituri te salutant“ (na smrt obsojeni te pozdravljajo), ali brez potrebe in brez poznavanja dejanskega položaja. Slovenska meja na Koroškem in Štajerskem proti Nemcem je približno ista,

kakor je bila v 17. stoletju. Do l. 1628. se je nahajal v Pustriški dolini pri sv. Siljanu zavod, v katerem so se vzgajali duhovniki za slovensko Koroško, t. j. za zgornjo Pustriško in Podravske doline.

Zavod so zaprli, ker ga ni bilo več treba. Pod uplivom protestantskih naseljencev in protestantizma sta se odtujili, v oni dobi slabo obljude dve dolini, in narodnostna meja se je pomaknila v Zilski dolini do St. Mohorja, a v Podravske blizu Beljaka. Ali raznarodovanje obmejnih občin pri ekonomskem sistemu, ki je veljal do najnovejšega časa, ne pomeni mnogo, in v takšnem položaju so se izgubljale tudi močnejše narodnosti. Danes lahko rečemo, da so Slovenci naseljeni kompaktno. Z žilavostjo, ki vzbuja zadivljenje, so se ohranili Rezijani in beneški Slovenci na Italijanskem sploh. Odrzani po državni upravi in visokih obmejnih gorah od ostalih Slovencev, z dolinami, odprtimi v italijansko nižino, z izključno italijanskimi tržišči, so ohranili vendar narodni karakter, kot se je razvil od srednjega veka sem. V Istri so se Slovenci prvi narodno probudili in vsled njihovega nastopa se je začela narodna era tudi za Hrvate. Za slovenski živelj na Koroškem postane lahko usodna okolnost, da je nemški živelj svobodoumen, da se krepki nemška svobodoumna šola, a duhovniki drže slovenski živelj popolnoma v klerikalstvu, pa se slovenska ljudska šola ne more svobodno razvijati. Za Koroško bi bilo treba samo nekoliko čvrstih, naprednih, inteligentnih agitatorskih moči, in s tem bi slovenska Koroška udarila trdne narodne meje proti nemštvu.

Kar marsikomu ovira pogled na dejanski položaj, to so razmere v glavnem mestu, Ljubljani. Tam je, se zdi, slovenski živelj socialno in ekonomski pod močnim pritiskom in vplivom

nemštva. Ali pri tem se pozablja, da so s početka 19. veka bila vsa večja mesta in trgi na Kranjskem skoro popolnoma ponemčeni. Vsi trgovci, obrtniki in uradniki so bili Nemci, tudi v Ljubljani je bil še sredi 19. veka občevalni jezik samo nemški. Tudi na Goriškem je furlanščina do srede 19. veka po mestih in trgih vladala neomejeno. — Znak žilavosti goriških Slovencev na beneški meji je, da je ta furlanski živelj po mestih popolnoma izumrl in da vidno propada tudi v glavnem mestu Gorici sami. V tem mestu zavzemljejo danes Slovenci čisto ekskluzivno narodno stališče tako, da se mladina srednjih šol, dasi živi po osem let v tem nazunaj italijanskem mestu, ne nauči svršivši študije niti toliko italijanski, da bi se mogla kolikor toliko v tem jeziku izražati. — Najnovejši čas gre to tako daleč, da se italijanska mladina nauči iz potrebe slovenskega jezika v govoru in pismu, a to ne velja za slovensko mladino in za italijanski jezik. Na Kranjskem je bil nemški vpliv močnejši, in zato se ga Slovenci nismo mogli tako hitro in popolnoma otresti, kakor smo to storili z italijanskim vplivom v Gorici. Konstatirati se pa mora, da so danes mesta in trgi razen Ljubljane in Tržiča popolnoma poslovenjeni in se Ljubljana s polno pravico sme imenovati slovensko mesto. Opaža se sicer še vpliv nemštva v Ljubljani, ali ta ni tako močan kot italijanski vpliv po dalmatinskih mestih. Ako trezno vzporedimo Split z Ljubljano, najdemo v Splitu več italijaščine nego v Ljubljani nemščine. A dalmatinski Hrvatje imajo še svoj italijanski Zadar.

Krepko se bije boj za slovensko narodnost tudi v največjem in najmočnejšem italijanskem mestu Trstu, in samo vprašanje časa je, in kar zlasti naglašam, složnega na-

Multatuli.

„Resnico iščem! To je ves moj program...“ To je zapisal holandski pisatelj Multatuli, v tem je obsežen ves in popolnoma. Njegovi spisi so ideje v najrazličnejših oblikah in združene po veliki skupni vezi: Stremljenju po resnici. Stud pred lažjo, stremljenje po resnici je bilo, kar je Multatuliju potisnilo pero v roke. „Boj laži in hinavstvu“ je bilo njegovo geslo, in to je vodilni motiv vseh njegovih spisov, v katerih razkriva z brezobzirno satiro laži o državi in cerkvi, o družbi in šegah.

Multatuli je eden največjih in najobsežnejših duhov devetnajstega stoletja, v njem je posebjeno čisto človeštvo. Njegovo državljansko ime je Edvard Douwes Dekker in je bil rojen l. 1820 v Amsterdamu in z 18. letom je šel v Indijo, da stopi v holandsko kolonialno službo. Bil je velenadarjen in je z 31. letom postal asistent-rezident ter bil premeščen v Lebak na Javo, kjer se je začela tragedija njegovega življenja. V rokah asistent-rezidenta so ležala vsa upravna dela, in to so bili večinoma pravcati azijski despoti, ki so na vso moč izsesavali in izrabljali narod na migljaj nizozemske vlade. Dekker je spoznal to nečloveško

početje in žalostno stanje Javancev ter se je uprl tej neusmiljenosti. Ker ni mogel nič doseči za ubogo ljudstvo in se je sprl z vlado, je izstopil iz službe. Bil je upokojen brez pokojnine in v svojem 40. letu je začel pisateljati v največji revščini. Prvo njegovo delo je roman „Max Havelaar“, ki je razkrilo vse grozote vladnega sistema na Javi. „Na Nizozemskem je šla groza čez deželo“ ob teh razkritjih, ali to, kar je Multatuli želel: Pravice za svoje Javance, pravice zase, vendar ni dosegel.

Knjiga je vzbudila silno pozornost, a Multatuli se je imel boriti še vedno z največjim uboštvom. Razvil je vkljub temu nenavadno plodovitost. Izšlo je sedem zvezkov njegovih „Idej“, življensko delo Multatulijevo. Umrl je l. 1887, njegovo truplo so prepeljali v Gottho in je sežgali.

Multatuli je bil univerzalen duh, po svojem vsestranskem znanju, kipečem bogastvu misli, bleščeči, pesniški obliki.

„Vse, kar sem pisal, je resnica,“ je rekel nekoč o sebi. To je ponosna beseda, ali če ima kdo pravico do nje, je to Multatuli, t. j. oni, ki je veliko pretrpel.

Saidjah in Adiuda.

Spisal Multatuli.

Oče Saidjahov je imel bivola, in ž njim je obdeloval svoje polje. Ko mu je glavar Parang-Kudjangskega okrožja vzel tega bivola, je bil zelo žalosten in ni spregovoril nobene besede več dni. Zakaj bližal se je čas oranja, in bilo se je bati, ako ne bode rižev polje za časa obdelano, da bode čas žetve šel memo, in potem ne bi utegnili biti nič riža, da ga spravijo doma v žitnice.

Tukaj moram pripomniti za čitatelje, ki sicer poznajo Javo, ali ne Bantjamskega okrožja, da je tam zemlja v zasebni lasti, kar drugje ni tako.

Saidjahov oče je bil torej zelo v skrbeh. Bal se je, da bo njegovi ženi treba riža in tudi Saidjahu, ki je bil še otrok, in bratcem in sestricam Saidjahovim.

Tudi bi ga zatožil okrožni glavar pri asistent-rezidentu, če bi z davki ostal na dolgu. Ker na to je bila zapisana kazen.

Tedaj vzame Saidjahov oče bodalo, ki ga je podedoval po svojem očetu. Bodalo ni bilo ravno lepo. Ali imelo je srebrne proge okoli nožnice in tudi konec nožnice je bil z zlatom

stopa slovenskega, hrvatskega in srbskega elementa v Trstu, da se to mesto preobrazi. Predbacujete mi, da sem optimist, ali ne iz narodnega šovinizma, nego zato, ker trezno motrim napredek v socialnem življenju, ker spremljam in poznam gorostasne premembe zadnjih trideset let, a še bolj zato, ker gledam z gospodarskega stališča pa vidim, da gospodarska moč Italijanov slabi, da raste preko njih nemški kapital v trgovini in industriji, a slovenski v malem in srednjem obrtu in trgovini, vključno temu, da so bili Italijani do konca 19. veka edini zastopniki izvozne trgovine, da so na svoji strani imeli vsa sredstva, potrebna za razvoj: Šolo, kapital, avtonomno politično upravo, pa vključno temu niso bili zmožni, da obdržijo svoje gospodstvo. Italijanstvo v Trstu nosi kal smrti in bo propadlo v svojem jedru. Posamezne šovinistične erupcije italijanske narodne strasti v Trstu ne kažejo drugega kot ugasujoči ogenj, ki še včasih zaplola.

Slovenci smo danes popoln, od vseh sosedov popolnoma ločen, vse sloje obsegajoč narod. Ako pravim: vse sloje, nisem pozabil, da je na Kranjskem še kakih 80 nemških veleposesnikov, ki so po starem volilnem redu pošiljali svoje zastopnike v državni zbor na Dunaj. Ali to neznatno število starega nemškega veleposestva, ki se od desetletja do desetletja vedno manjša, ne pomeni mnogo, temveč samo dokazuje, s kakšnimi privilegiji je skušala osrednja avstrijska vlada ohraniti na Kranjskem nemštvo, a z druge strani nam kaže, kako si je kmetijski slovenski živelj znal osvojiti svoje zemljišče. Odvisno je to od prirodnega položaja. Zemlja, na kateri živijo Slovenci, je povečini kršna, planinska, in na njej se more uspevati samo z intenzivnim delom, kjer se latifundije ne morejo vzdržati. V tem pogledu zavzemljejo Slovenci mnogo ugodnejši položaj od svojih sosedov Hrvatov, ker so se pri zadnjih vsled bogatih tal mogle vzdrževati velike, aristokratske, a v novejšem času tudi židovske latifundije. Slovensko ozemlje je danes, lahko rečemo, popolnoma v rokah malega in srednjega posestnika, a priznava se, da je to za razvoj široke narodnostne mase najugodnejši gospodarski položaj. Zlasti lep primer prodiranja slovenskega elementa radi takega gospodarskega položaja nam daje Goriska. Še v začetku 19. veka je bila vsa Goriska v rokah italijanske sinjorije. Z intenzivnim obdelovanjem zemlje je razkopal slovenski kmet z žilavostjo in marljivostjo široke livade in kamenita brda in odkupil kos za kosom zemlje od propadajoče sinjorije, tako da je danes popolnoma izginilo tuje veliko posestvo iz Soške in Vipavske doline, a tudi iz okolice mesta Gorice.

Diferenciacija slovenske narodnosti je danes torej popolnoma končana. Jezik in litera-

obložen. To bodalo je prodal nekemu Kitajcu, ki je stanoval na glavnem trgu in je prišel domov s 24 goldinarji, in za ta denar je kupil drugega bivola.

Saidjah je bil takrat star sedem let in je sklenil kmalu z novim bivolum prijateljstvo. Pravim nalašč prijateljstvo, ker je zares ganljivo pogledati, kako je javanski vol udan malemu otroku, ki ga čuva in skrbi zanj. Značilen primer za to udanost je, kako velika močna žival prostovoljno nagne težko glavo na desno ali levo ali navzdol, če jo pritisne otrok, ki ga pozna, ki ga razume, s katerim je vzrastla.

Tako prijateljstvo je znal kmalu vdihniti tudi mali Saidjah novemu gostu, in zdelo se je, da daje Saidjahov spodbujajoči otročji glas mogočnim plečam močne živali še večjo moč, kadar je drla težka ilovnata tla in risala svojo pot v globoke, ostre brazde. Bivol se je rad obrnil, kadar je prišel na konec njive in ni izgubil niti dlani zemlje na široko oraje novo brazdo, ki je vedno ležala natanko poleg stare, kot da je rižovo polje vrt, zrahljan od kekega velikana.

Poleg je ležalo rižovo polje Adiudinega očeta, očeta one deklice, ki je bila obljubljena Saidjahu. In če so Adiudini bratci prišli na mejo med njivama, kadar je bil vprav Saidjah s svojim

tura sta samonikli, ker so slovenski književniki sami sinovi kmetijskega ljudstva, in ker se je slovenski jezik filološki razvil na podlagi staroslovenskega jezika (Kopitar, Miklošič in cela vrsta odličnih filologov), narodnega govora (Levstik, Trdina), in pod uplivom ruskega jezika (Levstik). Socialno je slovenski narod edinstveniji od kateregakoli slovanskega plemena vsled tega, ker ni imel močne aristokracije, oziroma, ker je ona s početka preteklega stoletja obubožala in ni imela nikakega vpliva na narodno življenje. A v sosedni Hrvatski in Ogrski je še do nedavna dajalo plemstvo smer političnemu in narodnemu življenju. Pri nas je prišla široka kmetijska masa naravnost v politično življenje in vsled tega je slovenski narod danes edinstven, v svojem bistvu strogo demokratiški. Gospodarski predstavlja, kot rečeno, vsa slovenska masa malega in srednjega posestnika.

Kakor je prišlo na ta način do diferenciacije od sosednih narodov, tako je tudi na sebi izvršena integracija, ker predstavljajo Slovenci dejanski eden sloj, v katerem so vse življenske moči prišle do popolne vrednosti. Od dela v prihodnosti je odvisno, ali se bodo ohranili ti lepi temelji slovenskega naroda. Slovenski narod ima prihodnost vprav v temeljih: Da je gospodarski enovrsten, da zemlja, na kateri živijo Slovenci, vzdržuje čvrst mali in srednji stan, in da so vsled tega Slovenci napoteni svoj naraščaj, kar ga je preveč, naseljevati v Trstu in iskati svoj gospodarski razvoj pred vsem v trgovini na morju vzajemno s hrvatskim primorskim življem.

Dosedaj smo biologično utrdili diferenciacijo in integracijo slovenskega naroda, a sedaj prehajamo na biologični razvoj v prihodnosti. Narodnost je danes premagano načelo. Počela se je izvrševati gospodarska integracija na socialno-demokratskih načelih, radi nastopa trgovine in industrije v trustih. S tega stališča je opravičena tudi jugoslovanska ideja. Mogoča je samo s sodelovanjem vseh jugoslovanskih narodov, z delom za Veliko Hrvatsko, Veliko Srbijo in Vel. Bolgarijo pa se onemogočuje jugoslovanska ideja. Po jeziku smo medseboj zelo sorodni, po zemljepisnem položaju smo navezani na ono zemljišče, po Adriji, Donavi in vzhodu smo ena gospodarska celota. Za odstranitev historicizma in šovinističnih veleidej ni boljšega sredstva kakor je demokratizem na ljudski podlagi. Tu je odprto ogromno polje veliki jugoslovanski ideji.

Poslanec.

Pri volitvah bise moralo v prvi vrsti paziti na to, da so izvoljeni možni poslanci, ki bodo znali, pridobiti naši stvari simpatije v

plugom tudi tam, so se veselo klicali med seboj in hvalili moč in pokornost vsak svojega bivola. A meni se zdi, da je bil Saidjahov boljši, morda ker mu je znal lepše kot oni prigovarjati. Bivoli zelo radi slišijo lepo besedo.

Saidjah je bil devet let star, in Adiuda šest, ko je vzel tega bivola Saidjahovemu očetu glavlar Parang-Kudjang-skega okraja.

Saidjahov oče, ki je bil zelo ubog, je prodal sedaj nekemu Kitajcu dve srebrni kljuki, ki jih je podedovala njegova žena od svojih staršev, za 18 goldinarjev, in za ta denar je kupil novega bivola.

Ali Saidjah je bil zelo žalosten, ker je vedel od Adiudinih bratov, da so prejšnjega bivola gnali na glavni trg, in vprašal je svojega očeta, če je videl žival, ko je bil tam, da bi prodal kljuki. Na to vprašanje ni hotel Saidjahov oče dati nič odgovora. Zato se je bal, da so pobili njegovega bivola kot druge bivole, ki jih je okrožni glavlar vzel ljudstvu.

In Saidjah se je zelo jokalo, če je pomislil na ubogega bivola, s katerim je dve leti obževal tako pristržno. In dolgo časa ni mogel jesti, ker grlo mu je bilo kot zadrženo. Pomislite, da je bil Saidjah otrok.

Novi bivol je spoznal Saidjaha in je zavzel hitro prijaznost otrokovo v oni meri kot njegov

zakonodajnih zastopih, pri nas se pa glasi parola: Volite edino stanovske kandidate! Mi pozabljamo, da imamo dunajsko birokracijo proti sebi, in lahko misljeno je, da ne gledamo na to, kako se bodo mogli naši zastopniki v državnem zboru uveljaviti.

Mi izključujemo inteligentne življe in politike, kar se bo še nad nami strašno maščevalo. Danes ni, kar se tiče političnega nastopanja, nikakih bistvenih razlik, celo mlajše stranke žele pod pritiskom socialnih razmer pozitivne politike, in vendar divja volilni boj tako, kakor bi se šlo za velike principe. Gre se samo za to, ali bodo ti ali oni ljudje volili eno in isto politiko, in samo to vprašanje ni vredno, da bi zaradi njih zažigali takšne strasti med ljudstvom.

V državnem zboru je potrebno skupno postopanje, vsled tega boja bo pa nastalo toliko jeze, da bo složen nastop skoro onemogočen. V državnem zboru moramo voditi eno samo politiko, ki dela na to, da pridemo v državi do moči in da iz njenih sredstev vlečemo koristi. Z glavo ne more nikdo skozi zid, v politiki in zlasti v državi, kjer stanuje več narodov, so kompromisi potrebni.

Pred volitvami ni prijetno zastopati zmerne politike. Naš uspeh v državnem zboru je odvisen od števila poslancev, od njihove kakovosti in politike, ki jo bodo vodili. Nismo zoper kandidate poljedelcev ali obrtnikov, želimo samo, da bi bili dobri poslanci. Pri majhnem narodu je na kakovosti njegovih poslancev mnogo ležeče. **Narodna politika ni niti agrarna, niti obrtniška, temveč mora biti v prvi vrsti slovenska!**

Pri boju za splošno, enako volilno pravico se je govorilo, da je to nevaren poskus. V novem državnem zboru, kjer ne bo nikakih privilegiranih elementov, in bo grupiranje nemških strank bistveno modificirano, bo treba poiskati novih poti avstrijski politiki, in nesreča je za narod, ako ne more ravno v tem trenutku z vso močjo poseči vmes, ker je razkasan na strančice. Na poti, ki si jo izvoli nova politika, se ne bo vzdržala dolgo časa. Če torej sedaj slovenski narod ne poseže vmes z vso močjo, bo storil veliko napako.

To leži sedaj v rokah volilcev. Ako ne pošljejo volilci v državni zbor takšnih zastopnikov, ki so za enoten nastop, tedaj stori greh, ki ga ne bodo mogli opravičiti. Vrh tega bode prihodnja delegacija tudi sklenila novo avstro-ogrsko pogodbo, in mi ne smemo pustiti, da bi naši državni polovci naložili novih bremen.

Po izvajanjih češkega politika

dr. Kramar.

prednik. Pravzaprav prehitro. Ker ah, voščeni vtiski v našem sreču se tako lahko zgladijo, da napravijo prostor poznejši pisavi. Kakorkoli, novi bivol gotovo ni bil tako močan, kot prejšnji; stari jarem je bil prevelik, premočan za njegov tilnik, ali uboga žival je bila poslušna kot njen prednik, ki so ga pobili, in če se tudi Saidjah ni mogel več ponašati z močjo svojega bivola, kadar je prišel skupaj z Adiudinimi brati na mejo, je vendar trdil, da noben drugi ni tako ubogljiv kot njegov.

Nekoč na polju je Saidjah zaman klical svojemu bivolu, naj bo hiter. Žival je stala, odrevenela. Saidjah je bil jezen vsled take velike in predvsem tako nenavadne upornosti in se ni mogel vzdržati, da bi ne izrekel psovke. Dejal je: „a—o“. Vsak, kdor je bil v Indiji, me bo razumel. Kdor me pa ne razume, more samo pridobiti, če mu prihranim pojasnilo za tako sirovo psovko.

Vendar pa Saidjah ni menil s tem nič hudega. Izrekel jo je le, ker jo je često slišal od drugih, če so bili nezadovoljni s svojimi bivoli. Ali njemu ni bilo treba izreči je, ker ni nič pomagalo; njegov bivol ni storil koraka naprej. Stresal je glavo, kot bi hotel vreči jarem raz sebe, bilo je videti sapo iz njegovih nozdrvi, pihal je, se tresel, drgetal, groza je bila v nje-

Enqueta o slovenskem gledališču v Ljubljani.

III.

(Nadaljevanje Fr. Kobalovih utrinkov.)

— Prvi predpogoj, da se sanirajo gled. razmere, je, da se vodstvo dramatičnega društva sanira. Pridi s predlogom kakršnim hočeš — odbor te bo gledal nezapno in bo že koj od kraja izjavil, da je nemogoče izvršiti, kar se zdi tebi in drugim, ki še niso docela okostenili — prav dobro izvršljivo. Odbor je nepodjeten, nepodjeten vsled komididete in ideoloških razlogov. In končno: čisto brez smisla in brez plodu je, če staviš na občnih zborih še tako dovršene, utemeljene in izvedljive predloge. Niti zapisnikov nima, ampak pravi, da si vse obdrži v glavi. Fiziološka resnica pa je, da spomin na stara leta peša.

— Društvena pravila treba do temelja spremeniti in popolniti. Nad vse potreben je tudi opravičnik ali poslovnik. Do sedaj se je delalo vse „kar po domače“, kakor se je komu zljubilo. Tako je morala zavladati tista anarhija, ki je dozorela sadove, ki so več nego desolantni in ki so se v tako obupni luči pokazale na zborovanjih zadnjih let.

— Za pulz, ki bije v tem razpadajočem organizmu, je v vsej svoji brezmejni žalosti značilno, da v številu članov Dramatičnega društva ni dobiti devetorice mož, ki bi bili povsem na svojem mestu kot zaupniki društva, čigar naloge so emeninetno kulturne. Najbolje je, da o tem dejstvu nič več ne razmišljamo, sicer bi bilo neizogibno napisati obtožnico, ki bi dokumentirala vse preje nego to, kar tako radi zatrjujemo — to namreč, da smo kulturni! Narod, ki ima par kulturnih individuov — še ni kulturni narod in naj si hodi v samih cilindrih in opentljanih čevljih. —

— Najboljše bo, izročiti vodstvo gledališča kvalificiranemu plačanemu gledališkemu ravnatelju. Ta nosi vso odgovornost v artistskem oziru, finansiranje pa oskrbuje — dram. društvo. Ta ravnatelj pa bodi domačin, predvsem pa kvalificiran, mož, ki ve, kaj je resnično gledališče. S tem bo dram. društvu odvzeto veliko breme in tem potem pridemo končno iz diletantizma do pravega umetništva etc. etc.

— Igralsko osebje naj se angažuje za več let skupaj. Izgovor, da je to nemogoče, je jalov, ker se je v nekaterih slučajih že angažiralo na zahtevani način. Z angaževanjem na več let — ki je eminentno izvršljivo ravno glede naših domačih močij, katere po njihovih kvalitetah poznamo skozinsko, se odpravi tista silna nervoznost, ki se mora sosebno naših domačih igralcev polastiti konec vsake sezone, ko

govem modrem očesu in zgornjo ustnico je potegnil navzgor, da je bilo golo zobno meso.

„Beži, beži,“ so zakričali naenkrat Adiudini bratje, „Saidjah, beži! Tam je tiger!“

In vsi so izpregli svoje bivole iz jarma in se zagnali na široke hrbte ter oddirjali čez polje ograje, skozi mlakužo in hoste in trnje, memo njiv in poti, in ko so sopeč in premočeni od znoja prijezdili v vas Badur, Saidjaha ni bilo pri njih.

Ko je namreč ta snel bivolu jarem in ga zasedel kot drugi, da bi ravnotako zbežal, ga je nepričakovano skok živali spravil iz ravnotežja, in vrgel na zemljo. Tiger je bil čisto blizu...

Saidjahov bivol, ki ga je lastna moč zagnala naprej, se je zadrevil par skokov mimo mesta, kjer je njegovega malega gospoda čakala smrt. Ali samo ker se je zaletel, ne namenoma, je žival skočila memo svojega gospoda. Ker takoj se je vrnila, postavila na svojih okornih nogah svoje zavaljeno telo kot streho nad otrokom in obrnila svojo rogato glavo proti tigru. Ta je skočil — ali skočil je zadnjikrat. Bivol ga je vjel s svojimi rogovi in izgubil samo nekaj mesa na vratu, ki mu ga je tiger odtrgal. Napadovalec je obležal z razparanim telesom, Saidjah je bil rešen.

ne ve, kaj bode z njim — ali bo še angaževan ali ne. Končno pa se mora tudi napraviti konec tistemu nemoralnemu zistemu angaževanju, po katerem skuša drug drugega (dram. dr. in igralce) ukaniti, ki pa v bistvu ni nič drugega nego zistem represalij: ali igraš za to svoto, ali pa pojdi! — Ali, kam naj gre — ko ima morda deco v Ljubljani!?

— Občnemu zboru treba dati večjo kontrolo. Zgrešeno je, sklicevati zборе samo konec sezone. Saj more društvo skleniti svoje društveno leto tudi sredi sezone! Finančno vprašanje zato ne bo dosti komplikovanejše, nasprotno pa mnogo pridobi artistska stran: pravočasno se lahko poskrbi za osebje, repertoar določi in pripravi. Dobiti čas, to je važno in zato se je potezati za to, da se glavno zborovanje vrši dosti pred koncem sezone. Večkratni zbori dram. društva, s katerimi naj se spojijo primerna predavanja o ciljih in nalogah gledališča, o dramatiški in muziški umetnosti, o gled. literaturi etc., bodo poživili interes in kar je poglavito — pravilno izvedeni — širili zanimanje in gled. omiko!

— Izda naj se poljudno pisana brošura o dosedanem razvoju slov. gledališča, ki nadaljuje tam, kjer je končal Trstenjak — in ki naj obenem poda glavne smeri, v katerih se ima gibati slov. gledališče, — da postane resničen umetniški in kulturni zavod. Historična in instruktivna bodi ta brošura ali knjiga. Kdor jo spiše zadovoljivo, si izteče velikih zaslug za povzdigo prave gled. zavesti, torej kulture.

— Pozabiti pa ni, da je naše gledališče gledališče za opere in operete, za tragedije kakor za ljudske igre, za visoko kakor za nižjo dramo — odločilno merilo bodi le umetniška vrednota. Večeri naj bodo vsikdar posvečeni umetnosti, popoldanske predstave pa naj bodo koncesije tistim še ne zornim slojem, ki je še ne pojmi, ki pa jih treba privabiti, da se gledališča privadijo in sčasoma začutijo potrebo po njem. Pred vsem treba jasnega programa — potem pa točnega izvajanja istega. Repertoar treba sestaviti tako, da se upoštevajo vse pomembne literature. Pri tem pa ni pozabiti, da je naše gled. slovensko in najprej slovansko, in potem šele obšelterarno.

— Dramatično društvo ima nekaj tisočakov dolga. Napravite po znanem uzoru veliko ljudsko veselico, še večjo po svoji meri, kot so bile dosedanje, naprosite požrtvovalne narodne dame, pritegnite rodoljube z dežele s tem, da napravite nekako gledališko tekmo: celo vrsto majhnih gled. družb imamo, celo vrsto dobrih diletantskih skupin! Postavite jim lope in tam naj pokažejo svojo umetnost v svobodno izbranih komadih! Privrelo jih bode če boste znali stvar prijeti pri pravem koncu, toliko, da se bode za-

Ko so tega bivola vzeli Saidjahovemu očetu in ga pobili... (saj ti pravim, čitatelj, da je moja povest zmirom enaka)... ko so tega bivola pobili, je imel Saidjah že dvanajst let, in Adiuda je že tkala saronge* ter jih obšila s kapali. Znala je že vplesti misli v tek svojega čolnička in risala je otožnost v svojo tkanino, ker je videla Saidjaha zelo žalostnega.

Tudi Saidjahov oče je bil zelo žalosten, njegova mati pa najbolj. Saj je ona zacelila rano na vratu zveste živali, ki je njenega otroka prinesla nepoškodovanega domov, ko je že verjela Adiudinim bratcem, da ga je tiger ugrabil. Pogosto je ogledovala rano in mislila pri tem, kako globoko bi se kremplji, ki so se tako daleč zadržali v raskavo meso bivolovo, zagreblili v mehko telo njega otroka, in vsakokrat, kadar je položila svežih zdravnih zelišč na rano, je pobožala bivola in mu rekla nekaj prijaznih besed, da bi zvesta dobra žival saj vedela, kako hvaležna je mati. Pozneje je upala, da jo je bivol razumel, ker potem je razumel tudi njen jok, ko so ga peljali proč, da ga pobijejo. In potem je vedel, da ni bila Saidjahova mati ona, ki ga je dala pobiti. (Dalje prih.)

* sarong, vrhna obleka, s katero se na Javi ogri-
njajo, njeni robovi se imenujejo kapali.

mašila marsikatera vrzel v blagajni in — ne pozabite, vrgli ste s tem med narod plodovito seme navdušenja za gledališča in za gledališče.

— V bližini Kranjske hranilnice, toda daleč, daleč proč od Deželnega dvorca stoji čudno-čudna stavba, ki se jej en dan reče Deželno gledališče, en dan Landschaftliches Theater. Spoznaš ga lahko tudi po tem, da gre nekatere večere pred predstavo več ljudi od njega nego pa vanj, kajti stavba je deželna in torej vse premajhna in nepraktična. Da ne pride preveč ljudi vanj, zato so mesto obsežnega balkona postavili tje kaj nekaj lož. Mesto da bi se na teh prostorih kar trlo balkonarjev, posedajo tam po dvoje ložarjev, včasih še toliko ne. Če gostuje g. Polakova, jih je tudi po šest v eni loži, ali vidijo jo le trije, ostalim je pa samo vroče. Galerijsko stojišče, vulgo „švickosten“, je proračunano za 50 sardel, parterno stojišče pa je tako ogromno majčkeno, da se mora vsak dijak posušiti, če hodi redoma v to stiskalnico. Z eno besedo, vse je pretesno in premajhno, edino Njeno visokorodje „dvorna loža“ je za sleherni slov. predstavo natančno za ves svoj obseg prevelika. Evo vam, g. urednik! Mesto da bi stavba sama podpirala gled. promet, ga le ovira! Če je za Nemce redoma prevelika — to nam nič mar, za nas je večkrat premajhna, nego prevelika. In tako se neštevilokrat dogodi, da morajo ljudje oditi — ker ni več vstopnic. Kako kritično je to dejstvo, da je naše gled. poslopje premajhno, to smo zlasti videli vsaki pot, kadar je bilo kaj slovesnejšega, recimo odlična gostovanja ali pa da je prišlo večje število tujcev. Ko pride gled. poslopje v slov. roke, bo prvo, da se prezida, adaptira našim potrebam.

— Zdaj pa besedo drugim. Po potrebi se pa še zglasim.

IV.

G. A. Robida, gledališki kritik in dramatik:

Za položaj, v kakršnem je danes slov. gledališče, je po mojem mnenju drugo vprašanje važnejše in zato naj ga odgovorim na prvem mestu.

Slov. gledališče je zadolženo tako silno, da stoji ob bankerotu, če ne pride pravočasno pomoč od zunaj. — Z repertoarjem samim sanirati blizu 30.000 K dolga, se mi zdi nemogoče. — Poiskati bo treba odboru pred vsem potov, ki bi zasigurali obstoj tega našega najvažnejšega kulturnega zavoda. Mecenov ni, ki bi to vsoto žrtvovali — ne preostaja nič drugega, kot prirediti veliko ljudsko slavnost, kot je bila Prešernova in na ta način priti do nekaj tisočakov in pa istočasno započeti akcijo, kot enaka sanira deficit „Glasbene matice.“ To bi bila dva izhoda. Naj se vsako sezijo naštudira po dve privlačni opereti, v kaki opereti naj gostuje na pr. g. Irma Polakova v presledkih enega meseca. To bi dalo 8 polnih hiš; seveda bi se ne smelo dati „On in njegova sestra“, dasi je tudi ta neumnost sijajno dokazala, da polni g. Polakova hiše. Intendanca hrvaškega gledališča bi bila sigurno toliko kulantna, če bi se ji v dostojni obliki pojasnil bankerot slov. gledališča, da bi dovolila 8 kratni nastop g. Polakove.

Kdo bi pa sedaj, to je pri danih razmerah hotel biti intendant — bankerotni trgovec, ki se mora vsak dan bati, da jutri že ne bo primoran napovedati falisma? Mož, ki res čuti odgovornost intendance in odborniškega mandata, ne more in ne sme slepo vztrajati pri stavku: „a, bo že šlo.“ — Če ne lahko doživimo, da se gledališče preneha v posmeh naših nasprotnikov, ker kulturni Slovenci še svojega gledališča nimajo. — Morda bi bilo uspešno, če bi se obrnili na hranilnice in posojilnice.

Ko bi imelo slov. gledališče enkrat pozitivna in reelna tla, tedaj naj se uvedejo „literarni večeri.“ — Vsakih 14 dni naj bi se dala kaka literarna stvar. V ta krog spada pred vsem slovenska drama. Igre bi se morale seveda izbirati in od izbranih naj bi se najboljše dale na pr. v četrtek popoldan kot dijaške predstave pri znatno nižjih cenah. Dijaki bi radi šli za par krajcarjev v gledališče, in tako bi izpolnilo gledališče tudi malo svoje kulturne naloge. Troškov

bi tu ne bilo posebnih, ker bi se igre itak zvečer uprizorile. Tako je delalo dunajsko jubilejno in prej dvorno gledališče. Poleg slovenske in klasične drame naj se goji moderna.

Za literarne večere naj bi se razpisal poseben abonma.

Takih „literarnih večerov“ bi bilo v seziji deset do dvajset. Ostane minimum 60 drugih predstav. Izmed teh predstav, ki imajo zopet svoj abojma, se mora gledati za repertoar, ki bo prinašal toliko denarnega plusa, da se bo mogla gojiti tudi literatura na konto ostalih iger. Ravnatelj Jarno dela tako, in njegovo gledališče ni najslabše. Saj si celo „Burgtheater“ pomaga z „Husarenfiebrum“! —

Ali bi morda ne kazalo, da bi „gledališko podporno društvo“ raztegnilo svoj delokrog po celi Kranjski? Morda bi ne bilo stalno nabiranje doneskov po časopisih slabo. Za to naj bi se v prvi vrsti zavzele dame.

Za premiere naj se kuponi popolnoma odpravijo. Kuponi se smejo rabiti le za zadnji dve predstavi. Ne vem, če je umestno, da se jih je vpeljalo tudi v ljubljanske šole. Brezplačne vstopnice naj popolnoma odpadejo. S 50 prostimi vstopnicami je lahko naš parter poln.

Narodno izdajstvo je, če hodi Slovenec v nemško gledališče k Wolfu. Opereta in spevoigra ne sme biti iz repertoarja izključena. In če jo hoče Ljubljčan slišati, mora k — Wolfu.

Wolf ve, da pri naših razmerah ni mogoče biti slep za blagajno. Od njega bi se lahko marsikaj naučili. Predpogoj vsega je: Saniranje finančnih razmer, stroga, nepristranska, poštena in dostojna kritika in v odboru ljudje, ki niso tako idealni, da bi ne videli, da človek ni sit od najboljših slaščic, če nima denarja, da bi si jih kupil.

Politični pregled.

Cesar v Pragi. Cesar je došel v ponedeljek v Prago, kjer je bil najslovesneje sprejet. Mesto je v slavolokih, cvetju, zastavah, zvonovi so peli, narod je pozdravljaj svojega kralja. — Cesar stanuje na Hradšinu, in je na ta način Praga za nekaj časa cesarjevo prestolno mesto, kot je Dunaj ali Budimpešta. To je dogodek, ki je zelo všeč politični samozvesti Čehov. S tem obiskom je cesar potrdil dejstvo, da imajo Čehi velik vpliv na vodstvo notranje avstrijske politike, in da so po volilni reformi postali še močnejši.

Kaj zahteva Ogrska od Avstrije? Natančne zahteve, ki jih je stavila ogrska vlada pri pogodbenih pogajanjih avstrijski vladi, sicer niso znane, a nekaj je le prišlo v javnost; po temtakem zahtevajo Magjari kot pogoj za pogodbo: Avstrija naj prevzame skupni avstro-ogrski dolg, ogrski državni papirji naj se oproste avstr. rentnega davka. L. 1910 se ustanovi samostojna ogrska banka (Ogri dobe svoj denar). Uvedba plačil v gotovini. — Na polju železniškega prometa zahtevajo enake tarife za ogrsko in avstrijsko blago. Medsebojni promet piva, žganja, sladkorja in petroleja se omeji. Z letom 1917. se upelje carinska črta in industrijska carina. Po tem letu stopi namesto dosedanje carinske in trgovske zveze med obema državama razmerje trgovinske pogodbe. Avstrija pripozna Ogrski državno samostojnost pri sklepanju trgovinskih pogodb z inozemstvom. Naši državni polovici je sicer iz narodno gospodarskih ozirov mnogo lažje na gospodarski skupnosti, toda po tako visoki ceni te skupnosti novi državni zbor ne bo hotel kupiti.

Rusija. Duma. Vkljub pretečim oblakom, ki so viseli nekaj časa nad rusko državno dumo, so v merodajnih krogih prepričani, da vlada ne namerava nikakor dume razpustiti, kar bi to tudi ne bilo v njenem interesu. V mislih ima vlada samo to, kako bi ponižala samozavest dume. — V seji dne 15. aprila je bilo na dnevnem redu agrarno vprašanje. Posl. Puriševič je govoril več kot eno uro ter je dokazoval, da ruski kmetje ne trpe samo vsled pomanjkanja lastne zemlje, temveč tudi iz drugih vzrokov, zlasti ker jim manjka vsako znanje na gospodarskem polju, ker niso nič izobraženi.

Govornik je pozivljaj, naj se združijo vse stranke v dumi in je grajal Poljake, ki so rekli, da more poljsko agrarno vprašanje rešiti samo poljski državni zbor. Poljaki predstavljajo najciviliziranejši narod Rusije in so Slovani, torej morajo iti z Rusi, in to tembolj, ker je oni trinoški režim, pod katerim so Poljaki največ trpeli, pri kraju. Notranje ministrstvo izdeluje nov načrt volilne postave na temelju proporcionalnih volitev.

Štajersko.

Pojavi napredka 20. stoletja. V ponedeljek, dne 8. t. m. se je odpeljalo na dveh vozovih 30 oseb iz Gornjesavinjske doline na kolodvor. Na potu so v Ameriko — naše najboljše moči se izseljujejo, ker ne najdejo na domačih tleh več zaslužka! Čez nekaj ur pa se pripelejo na dveh vozeh Italijani v našo lepo dolino, kojim bodo uvela lica v našem zraku in ob naši hrani kmalu orudečela, našim pa v Ameriki obledela. Visoke občinske in deželne doklade, visoki davki in posebno še žganje in zanikrnost v narodnogospodarskih stvarih tira naše ljudi v Ameriko in vabi k nam podjetnejše in treznejše tujce.

Slovenske občine na Štajerskem, Sv. Barbara, Slatina, Gradišče in Sv. Elizabeta so vložile na okrajni šolski svet v Ptuj, naj bi se uvedel v zadnjih treh razredih ljudske šole popolnoma nemški pouk. — Ta nezavednost ljudstva je naravna posledica politične in narodne zaspanosti štajerske inteligence, ki je puščala narod v temi, ali ga pa s frazami slepila. Prej smo vsled štajerske sloge spali, zdaj se pa naša politika pogreza v blato. Narod nas ne pozna in nima smisla za narodnost.

Državnozborni kandidati. V mestni skupini Celje-Ormož kandidirajo Slovenci Iv. Rebeka, ključavničarskega mojstra v Celju. Položaj Slovencev ni tako neugoden v tem okraju, to tem manj, ker mnogo nemških obrtnikov in trgovcev ne bo glasovalo za Markhla, vsenemškega kandidata, ter bi rajši dali glas slovenskemu kandidatu, ako bi bil zastopnik obrtniškega stanu. Tudi socijalni demokratje bodo imeli mnogo glasov, zato je prav lahko mogoče, ako vsi slovenski volilci store svojo dolžnost, da pride nemški kandidat s Slovincem v ožjo volitev. — Neodvisni kmečki kandidat v ptujskem in ormoškem okraju je Jakob Zadavec, veleposestnik in paromlinar iz Središča, ki kandidira podlagi kmečkega programa „Narodne stranke“ proti dr. Ploju. — Kmečkim kandidatom za Ljutomerski, gornjeradgonski, šentlenski in mariborski okraj na levem bregu Drave je proglašen Josip Mursa, posestnik v Kropju pri Ljutomeru. Kandidira proti klerikalnemu kandidatu, Roškarju.

V Mariboru je slovenskih državnozbornih volilcev kakih 300 med 4990, kolikor je vseh. In majhen kos te pešice bo glasoval za lastnega kandidata, za pasarja Tratnika. S tem bomo Slovenci v najboljšem in najslabšem slučaju dosegli, da pride do ožje volitve med soc. demokratom Reselnom in vsenemcem Wastianom, da bo slednjič izvoljen ta slovenožerec, in da se mariborski Slovenci prav pošteno blamirajo. — V Mariboru je nekaj zavednih Slovencev med delavstvom, pri železničarjih, a ti ne bodo volili slovenskega števca temveč soc. demokrata. In Slovenci vsi bi morali delati na to, da že pri prvi volitvi vržejo Wastiana, kar bi pomenilo za Slovence velik uspeh. A mariborski Slovenci so tako needini, da bodo volili nekateri Resel-na, drugi Tratnika, tretji — duhovniki seveda — nemškega krščan. socijalista.

V volilnem okraju Brežice-Sevnica-Laško je okrog 10.000 volilcev, in sicer jih je v brežiškem sodnem okraju 3635 (v Brežicah jih je le 215), v sevniskem sodnem okraju 2039. V Trbovljah je volilcev nekaj nad 2500, v ostalem laškem okraju jih je tudi približno toliko. Ako bi dobil soc. demokrati kandidat Čobal vse trboveljske glasove, kar pa je izključeno, bi bilo to premalo, a dobil jih bo v Trbovljah dve tretjini, nekaj malega v Zidanem mostu in drugod. Izvoljen bo v tem okraju, kot vse kaže, klerikalni advokat, dr. Benkovič.

Koroško.

Politično življenje koroških Slovencev.

„Kat. politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ je na svojem obnem zboru podalo poročilo o svojem delovanju v preteklem letu, ki pravi med drugim:

Društveno delovanje razdelimo lahko v dva oddelka: notranje in zunanje. Od več strani se je namreč očitalo društvu, da ne deluje, kakor bi moralo; ali temu ni bilo tako. Marsikatero delo se ne vidi nazunaj, a je vzlic temu velikega pomena in marsikateri čin, ki se mora smatrati za zaupen, se niti ne sme povedati široki javnosti, ker bi se s tem izdajali dalekosežni načrti nasprotnikom.

Javnih shodov je priredilo društvo v preteklem letu 26, zaupnih shodov 40. V sejah so se reševala vsa tekoča politična in narodno gospodarska vprašanja, n. pr. razdelitev volilnih okrajev na Koroškem. — Druga važna zadeva je bila železniško vprašanje na Koroškem. Politično društvo ni nikdar zamudilo pravočasno opozarjati občine in posameznike na važnost tega vprašanja, posebno glede slovenskih napisov, ter je samo tudi odločno vedno zahtevalo s posebnimi vlogami na c. kr. železniško ministrstvo ugodne rešitve tega vprašanja. — Nadalje se lahko reče, da ima društvo svoje zasluge za ustanovitev „narodne šole“ v St. Jakobu v Rožu, ki bo gotovo največjega pomena za probujo ne samo v Rožu, temveč v celi gorenji slovenski Koroški.

Letošnje občinske volitve so se izvršile skoraj brez izjeme ugodno za nas. Izgubili nismo namreč v resnici nobene občine, pač pa smo dosegli več lepih zmag. Pridobili smo namreč dve občini, ki sta bili dosedaj v nasprotnih rokah in sicer trg Dravograd in kmetsko občino Brdo v Zilski dolini, da imamo sedaj obe najskerajnji slovenski občini v rokah. Pridobili smo nadalje v Selcah nad Borovljami prvi razred, ki je bil dosedaj vedno v nemškutarskih rokah, v Žitarivasi drugi razred (dosedaj vsi trije nemškutarski) in na Rudi tretji razred — dosedaj vsi trije v rokah nasprotnikov. V Rožeku, kjer bi bili tudi zmagali, ako bi ne bilo nasprotniškega očitnega nasilstva, pa upamo, da vlada ugodni slovenskemu rekurzu, in da bo zmaga pri zopetnih volitvah na slovenski strani. V vseh drugih občinah pa smo ohranili dosedanje posest. S posebnim veseljem moramo poudarjati, da je ostala tudi občina Medborovnica v celovškem okraju vkljub najsilnejši nasprotni agitaciji še nadalje v slovenskih rokah.

Politično društvo se sme po pravici imenovati informacijski urad za Slovence na Koroškem. In ne samo koroški, temveč tudi izven koroški Slovenci se obračajo v najrazličnejših zadevah na društvo. Članov je imelo društvo do 800 plačujočih, vseh pa do 3000.

Ustanovilo se je na Koroškem nanovo 6 izobraževalnih društev, in sicer v Velikovecu „Lipa“, v Žitarivasi „Trta“, nadalje društva v Šmihelu, v Mižici, Vovbrah in Podravljah. — Ustanovilo se je tudi novo tamburaško društvo „Dobrač“ na Brnei. V Beljaku se je ustanovilo podporno društvo „Drava“, katerega namen je podpirati slovensko mladino v narodni vzgoji. Podljudeljem se je ustanovilo društvo kovinarjev. Posebno dobro so delovala delavska društva v Celoveu, Podljudeljem in Podsinjivasi.

Tako je v slovenskem Korotanu.

Primorsko.

Slovenski kandidati za državni zbor v Trstu so: za I. okraj prof. Matko Mandič, za II. okraj dr. Gustav Gregorin, odvetnik, za IV. pa dr. Edvard Slavik, odvetnik. — Za III. okraj postavljeni J. Ulčakar, ravnatelj Trž. posojilnice in hranilnice je odstopil, češ, da po svojem stanu ne sme posezati v volilno borbo. Na resen vspeh tržaški Slovenci ne morejo upati, ker so slovenski delavci v mestu večinoma v socijalno-demokratskem taboru, a socijalisti postavijo v mestu same italijanske

sodruge za kandidate. Tu bi bilo pač nujno in pravično, da bi soc. demokracija postavila v mestu v enem okraju slovenskega sodruge za kandidata, in bi volili Slovenci s socialisti iste može. Več iskrenosti od obeh strani! Slovenska politika v Trstu pa se bo morala postaviti na demokratsko stališče, ako bo hotela uspevati.

Narodno-napredna stranka na Goriškem kandidira: Na Krasu A. Štreklja, v goriški okolici Miho Gabrijelčiča, sodnega svetnika in v Soški dolini dr. R. Gruntarja, odvetnika. — Prva vseh treh kandidatur ji je skoro zagotovljena. — Na Goriškem je 6 državnoborskih mandatov, in za nje se je oglasilo nič manj kakor 20 kandidatov.

Volilni oklic goriške „Narodnonapredne stranke“ povdarja v prvi vrsti, da je končno treba na Goriškem streti prevlado Italijanov ter uničiti ž njimi zvezano slovensko klerikalno stranko. Oklic se obrača tudi proti očitaniu, da dela stranka za brezversko šolo.

Železnica Idrija-Sv. Lucija. Za to novo železniško zvezo Kranjske z Goriško že izdeluje podrobne načrte tvrdka Stern & Hafferl na Dunaju. Dne 15. t. m. je začela tvrdka zemljemerska dela.

Kranjsko.

Občni zbor dramatičnega društva.

V soboto 13. aprila se je vršil občni zbor dramatičnega društva ob izredno obilni udeležbi. Zanimanje za slov. gledališče se je torej povzdignilo. Letos praznuje dram. društvo svojo 40letnico. Vseh predstav je bilo 1677 v celi dobi.

Na dnevnem redu so bila poročila tajnika, blagajnika in intendanta.

Zanimivo je bilo poročilo blagajnika kontrol. Rozmana. Slov. gledališče ima veden primankljaj, ker dež. odbor neče izplačati že dovoljene podpore. — Nemškemu gledališču so izplačali, za dram. društvo pa 4 slov. člani dež. odbora niso storili ničesar, vedno so le obljubljali. Mesto ljubljansko je dalo 26.000 kron podpore, lože in abonement sta dala 15.799 K, dnevni dohodki 30.288 K, gledal. društvo 1089 kron, inserati na gledal. listih 700 K, članarina 394 K, razni dohodki 1112 K. Gaže so znašale 48.500 K, poduk 503 K, repertoire 4550 K, garderoba 1933 K, obresti ob dolgov dram. društva in zavarovalnina 2088 K. Saldo premoženja je 14.000 K. Pokojinski zaklad znaša 2538 K. Skupni uspeh gospodarstva je za 1934 K ugodnejši nego prejšnje leto, pa le vsled tega, ker je bil angagemnt za 200 K nižji.

Popolnoma razprodanih je bilo le 6 predstav, poprečni uspeh predstave je bil pri operi 229 K, pri drami 205 K. Dosti predstav je bilo pasivnih, tako „Arležanka za celih 252 K.

Opazili smo, da je ravno slovanski repertoar nesel primeroma največ, zakaj potem toliko tujih stvari uprizarjate?

Proračuni so bili napravljeni štirje, 1.) z izgubo 16.000 K, 2.) z izgubo 5800 K, 3.) z izgubo 900, 4.) s prebitkom 4000 K, kakor in kolikor se bo izplačalo namreč deželne podpore.

Intendant Juvančič je izjavil, da je prevzel vodstvo od prejšnjega intendanta Govekarja v neredu. Nam se zdi, da je govoril pro domo. Razvijal je svoj program, katerega baje letos ni mogel uresničiti. Iz gledališča hoče napraviti umetniški zavod, gojiti hoče slovensko dramo in vzgojiti domače igralne moči. Za vse to smo mi toliko navdušeni kot intendant Juvančič ter mu pritrdimo v tem oziru z vso dušo. Juvančič je smešil „kritiko“, ki mu je metala polena pod noge.

Juvančiču je pritrjeval Kobal ter strgal nasprotnike njegove na cunje. Vse je prevladovala osebnost in nič drugega.

Oglasil se je tudi pisatelj I. Cankar, ki je nastopil proti Govekarju, pisatelj E. Kristan pa je pametno povdarjal, da bo gledališče še le tedaj uspevalo, če bo postalo v resnici ljudsko. Treba pa ni, da bi postalo vsled tega umetniško slabo, ker ljudstvo je dostopno za pravo umetnost, če je vzgojimo.

„Naš List“ je neodvisno glasilo in v njem lahko vsakdo zastopa svoje pošteno, z dokazi

podprto mnenje. Juvančič se je zaletaval tudi v „Naš List“, a pšice so letele nazaj nanj. Dosegel je aplavz, seveda le od svojih pristašev, ki so bili edino zbrani na obč. zboru. Nasprotniki se ga sploh udeležili niso, seveda iz motiviranih vzrokov.

Naše stališče je jasno. Ne le programa hočemo, nego dejanj. Juvančič je bil na krmilu od novembra m. l., a ostalo je pri programu. Tudi program je važen in zato je „Naš List“ priredil celó enketo o slov. gledališču, kjer je še več programatičnih misli, kakor pa v Juvančičevem ekspoziju. Dejanj in ničesar drugega!

Volil se je slednjič odbor, ki pa so ga anulirali, ker več kandidatov ni hotelo izvolitve sprejeti, med njimi tudi Juvančič in Wester. Volilo se bo v novič v soboto 20. t. m.

Mi pravimo: Ne rabimo samo govorice, lepih besed in baje duhovitih zafrkacij, nego dejstev! Vodja kulturnega zavoda, bodi toliko kulturen, da prenaša svobodno kritiko, ne pa da bi se je hotel na naiven način iznebiti, ker sicer se pokaže fiasko kot letos. Odbor naj pomaga intendantu in za to morajo biti v njem ljudje, ki so saj leteli mimo umetnosti (literature). — Z diletantizmom v kraj!

Občinske volitve v Ljubljani. V ponedeljek 15. t. m. so se vršile volitve III. razreda za obč. svet ljubljanski. Liberalna stranka se letos že spočetka v tem razredu ni čutila posebno trdno, zato je postavila za kandidata tudi knjigoveškega pomočnika Zirkelbacha, da pridobi zaslombe tudi med takozvanimi nižjimi sloji, kajti soc. demokrati niso hoteli kompromisa. Postavili so samostojno samo dva kandidata E. Kristana in dr. Dermota, dasi je bilo treba voliti tri obč. svetovalce. Računali so torej tako, da volijo nekateri liberalni volilci poleg enega liberalca dva socialista. Izvoljeni so bili vsi trije liberalci in sicer Maly z 566, Kozak z 560, Zirkelbach z 542 glasovi. Kristan je dobil 327, dr. Dermota 321, Mlinar (soc. dem.) pa 145 glasov. Vseh volilcev je 2490. Udeležba je bila torej pičla, ker je volilo samo ena tretjina volilcev, dasi so spravili soc. demokrati na volišče vse kar imajo, liberalci pa so pobirali pooblastila že več kot mesec pred volitvijo ter agitirali dosti močno. Socialisti so dobili gotovo precej glasov od ostalih opozicijonalcev, absolutno trdni za socialiste se nam zde le Mlinarjevi volilci (145 glasov). Klerikalci se volitve niso udeležili. Volilni uspeh dokazuje, da liberalci niso v resnici v III. raz. posebno trdni, nasprotno pa ima klerikalna stranka v tem razredu največ pristašev, ker je v sedanji politično razgreti dobi nemogoče, da bi kar 1600 občinskih volilcev bilo politično popolnoma nezavednih izmed števila 2500. Klerikalci bi v tretjem razredu utegnili zmagati v kompromisu. — Drugi razred je volil v sredo 17. t. m. Izmed 1454 volilcev jih je prišlo na volišče 518. Tu volijo večinoma uradniki in za to ni tako čudno, da ni bila udeležba tako mnogobrojna, ker se uradnik nerad eksponira. Izvoljeni so bili liberalci Ivan Hribar z 460, dr. Tavčar z 436, dr. Majaron z 429, D. Sajovic z 412 glasovi. Socialna demokrata Kristan in Dermota sta dobila prvi 86, drugi 96 glasov. Ker so volili tudi nekateri šaljivci, dobila sta nekaj glasov Žane iz Iblane in Boltatu Pepe. Liberalci so spravili kvišku vse, socialisti so dobili glasove tudi od nesocialistov-opozicijonalcev, sicer pa so glasovi social-demokratov zelo maloštevilni, dasi računajo soc. demokrati tudi na inteligenco, a kakor se kaže brezuspešno! Gotovo imajo klerikalci tudi v II. razr. nekaj glasov, nekaj morda tudi Gospodarska stranka, precej pa Nemci. Gotovo je vendar, da tudi, če bi se klerikalci, „mladi“ in socialisti zvezali, bi vendar težko podrli liberalce, če se razmere ne izpremene. V slučaju takega kompromisa bi odločevali Nemci, ki bi se pa pridružili liberalcem. Drugi razred je za liberalce tedaj najtrdnjejši, trdnjejši tudi kakor I. razred.

Narodno-napredni kandidat mesta Ljubljane, župan Iv. Hribar je na svojem volilnem shodu razložil dostojen delavni načrt, ki ga meni skušati uresničiti kot poslanec. Glede tega se je postavil na praktičnejše in realnejše stališče od socialista Kristana. Povdarjal je, da je narodno vprašanje za Slovence naravnost krušno vprašanje, kar lahko vidimo prečesto povsod, zlasti v uradništvu, pri sodiščih in drugod. Zavzeti se hoče za važno socialno vprašanje, preskrbljenja za starost potom splošnega zavarovanja. Zahtevati hoče, da se srednješolsko vprašanje reši po zahtevi Slovencev, da dobi Ljubljana slovensko vseučilišče, da dobimesto sedanje nižje popolno obrtno šolo. Že s prihodnjim letom se začno zidati v Ljubljani delavnice državnih železnic. To se je ravno kar županu posrečilo doseči, za kar bo dalo želez. ministrstvo takoj 650.000 kron, a večji znesek še pozneje. Kandidat je govoril tudi za odpis potresnega posojila mesta Ljubljane, ki znaša 200.000 kron in ki ga bo moralo mesto l. 1913 vrniti državi, ako se ne izposluje, da vlada ta dolg Ljubljani odpusti. — Tudi za umetnost in umetnike hoče župan poskrbeti, najprej s tem, da dobi Ljubljana umetniško galerijo. S tem svojim programom je kandidat Hribar pridobil mnogo volilcev na svojo stran. Naj slede dejanja.

Boj za ljubljanski državnoborski mandat je zavzel znaten obseg. Boj se vrši v zadnjem času v prvi vrsti med liberalci in klerikalci, pravzaprav med županom Hribarjem in dr. Šušteršičem. Dr. Šušteršič je pobijal minulo nedeljo v „Unionu“ Hribarjeva izvajanja v „Mestnem domu“, v nedeljo 21. t. m. pa bo Hribar odgovarjal dr. Šušteršiču. Volilci bi si prihranili hojo in čas, če bi se replika in duplika izvršili na enem mestu, ob enem. Naj nastopita Hribar in Šušteršič, poleg njiju pa še Kregar skupno. Hribar je dejal prvič, da je sam program ter razvijal stvari, ki niso čisto odvisne od ljubljanskega poslanca in naj bo kdorkoli, Šušteršič obratno pa je hotel Hribarja uničiti docela. Boj postaja zanimiv, včasih robot. Socialisti so nekoliko utihnili. Nemci pozivljajo svoje, da reklamujejo, menda postavijo tudi števnege kandidata.

Bajka, ki nazadnje morda ne bo bajka. Ljubljanski Nemci postavijo svojega lastnega kandidata v osebi Gustava del Cotta, vpok. okr. glavarja, s katerim seveda ne mislijo nič hudega. A že govore o nekem dogovoru med socialno demokracijo in klerikalno S. L. S., a tu je želja mati misli. Nekaj drugega pa je res, namreč da Nemci koketirajo s klerikalno S. L. S. in hlepe po kompromisu ž njimi, da bi skupno volili kandidata Kregarja — in če bi Bog dal, skupno s soc. demokrati proti županu Hribarju, da bi ga pritisnili ob steno. Nek ljubljanski Nemec se je izjavil: „Wir möchten doch lieber in Wien einen haben, der schweigt, als einen Krakeeler...“

Leo Taxil med Slovenci. Taxil, ki je svoj čas strahovito smešil in napadal cerkev in duhovnike, je umrl nedavno v neki vasi pri Parizu. Bil je frامason, a vsled nesramnosti v njegovih spisih kot „Sveti svinjarji“, „Zapeljivec Leon XIII. in pet milijonov kanonikov“, ki so bile tako brezmejne, da ga je izključila frامasonska loža iz svoje srede. Nato se je Taxil navidez spokoril in vrnil v katoliško cerkev. Postal je ljubljeneec kardinalov in nadškofov ter je začel pisati knjige kot „Izpovedi bivšega prostomisleca“, kjer je povsod slikal razmerja frامasonov s hudičem in je pokazal celo kosmati rep, ki ga je odrezal hudiču Bitru. Leta 1877. pa je priznal, da so bila vsa njegova razkritja gola sleparija in da je vodil vse vernike počenši s papežem za nos. Taxilova knjiga „Izpovedanja bivšega prostomisleca“ je izšla l. 1890 v „Katolički bukvarni“ tudi v slovenskem, preložil jo je neki Žiltir (beri nazaj), ki je drugi Taxil. In dasi je torej že od l. 1877. znano, da je bil Taxil največji slepar, se vendar njegova sleparska knjiga še vedno prodaja v „Kat. bukvarni.“ Za par grošev hoče „Kat. bukvarna“ umazano in brezstidno slepiti slovensko ljudstvo. Taxili!

Odvetniški in notarski uradniki. Na binkočno nedeljo dne 19. maja t. l. vrši se dopoldne ob 10. uri v Narodnem domu v Ljubljani velik shod jugoslovanskih odvetniških in notarskih uradnikov s sledečim dnevnim redom: 1.) Pozdrav (tovariš Janez Bovha iz Celja). 2.) Poročilo delegata o izidu in sklepih skupščine odvetniških in notarskih uradnikov o Veliki noči 31. marca in 1. aprila t. l. na Dunaju (tovariš Josip Christof iz Ljubljane). 3.) Osnovanje zveze jugoslovanskih odvetniških in notarskih uradnikov (organizator Fran Topolčič iz Zagreba). 4.) Gmotno in socialno stanje odvetniških in notarskih uradnikov: a) plače in službene odgovori, b) nedeljski počitek in dopust (g. dr. Ljudevit Stiker iz Celja in tovariš Rihard Tavčar iz Ljubljane). 5.) Ustanovitev podružnice državne zavarovalnice zasebnih uradnikov v Ljubljani za vse slovenske dežele in pokrajine (tovariš August Petrič iz Ljubljane). 6.) Ustanovitev lastnega pogrebne zaklada (tovariš Drag. Gilvert iz Gorice). 7.) Slučajnosti. Po končanem dnevnem redu vrši se koncert s petjem in srečolovom, pri katerem sodeluje ljubljanska društvena godba, ljubljanski in hrvaški pevski zbor in tamburaški organizacije dnevnika in pisara iz Zagreba. Namerava se tudi prirediti skupni obed ob nižanih cenah, vsled česar se vsi p. t. jugoslovanski odvet. in not. uradniki, kateri se mislijo udeležiti shoda, koncerta in skupnega obeda, naprosijo, da to naznanijo najpozneje do 1. majnika t. l. tovarišu Josipu Christofu, odvet. sollicitatorju v Ljubljani, ter izjavijo, ali želijo brezplačno prenočišče.

Raznoterosti.

Število srednješolcev v slovenskih deželah (na Kranjskem, Sp. Štajerskem, Koroškem in Primorskem). Število slovenskih srednješolcev je 4087, nemških 3104 in italijanskih 2651. Učnih moči je 567, (Slovencev 201, Nemcev 213, Italijanov 119). Pri Nemcih pride že na 15 nemških dijakov en nemški profesor, pri Slovencih pa šele na 20-2. Realke Slovenci preveč zanemarjajo. Kako malo Slovencev študira, je razvidno iz tega, da pride pri Slovencih na 292 prebivalcev en srednješolec, pri Nemcih pa že na 148.

Število vojaških novincev (rekrutov). Za letos zahteva vojna uprava 103.000 novincev za stalno vojsko in mornarico. Na Avstrijo jih odpade 59.000, na Ogrsko pa 44.000. Poleg je treba Avstriji še 14.500 novincev za deželno brambo.

Prekmurski Slovenci zapuščajo trumoma svojo rodno zemljo ter se preseljujejo v Ameriko, kjer se nadejajo boljšega življenja, kot ga imajo doma. Odhajajo le možje v najlepši dobi. Dne 10. t. m. je spet odrinilo nad 20 krepkih Prekmurcev čez Bremen v Ameriko. Samo vas Črenšovec je zapustilo že nad 150 oseb. Prekmurski Slovenci, zelo ubožno ljudstvo, bivajo v zapadnem delu Ogrske na levem bregu Mure ter so popolnoma brezpravni. Njihova deca se v zgolj madjarskih šolah sistematično potuje; učitelji so zagrizeni Madjari, ki ne razumejo jezika svojih šolarjev in nasprotno. Kar se ne bo teh naših prekmurskih bratov preselilo v Ameriko, bodo utonili v madjarskih valovih ter v doglednem času kot narod prenehali. Bilo bi pač zelo optimistično misliti, da bi bilo mogoče to slovensko pleme ohraniti in rešiti narodnega pogina.

Gospodarsko delo Čehov v Budjejevicah. Komite odličnih mož iz industrijelnih, finančnih in družabnih krogov se je odločil, da zgradi v Budjejevicah češko tvornico za užigalice. Temeljna glavica je določena na 300.000 kron, delnice so po 500 do 20.000 kron. Že pri poskusni subskripciji se je oglasilo toliko število interesentov, da je podjetje zagotovljeno.

Velikanoč — proč od lune. Malokateri praznik ima tako velik vpliv na socialno življenje kakor ravno Velikanoč. Kedaj nastopi, je odvisno seveda, kako dolg, oziroma kratek je predpust. Ker se pa Velikanoč vedno preminja, se je tudi že začelo v znanstvenih krogih

misliti na reformo Velikenoči, da bi se ji določil bolj stalen rok. Na koncilu v Niceju leta 325 po Kr. se je določilo, da se naj obhaja Velikonoč vselej prvo nedeljo po prvi polni luni po pomladanskem ekrinokriju (astronomski začetek pomladi). Po tem pravilu lahko pade Velikanoč med 22. marcem in 25. aprilom. Velikanoč se torej lahko obhaja 5 tednov prej ali poznej, kar ravno povzroča dolg oziroma kratek predpust. Da se je to pravilo vsprejelo, je bilo vzrok to, da so bile o času polne lune bolj svetle noči, kar olajšuje romanje iz daljnih krajev v cerkve. Ta naredba pa je za praktično, socialno življenje jako pomankljiva, ker sedaj vse stremi po enostavnosti in točnosti. Ker ima ravno Velikanoč velik vpliv na socialno življenje, a je sama jako nestanovitna v svojem datumu, so začeli nekateri znanstveniki misliti in delovati na to, da bi se ji določil bolj stalen datum. Eden prvobornih za to idejo je ravnatelj berlinske zvezdarne W. Foerster. Po nicejskem pravilu tedaj ne ne preteče med eno in prihodnjo Velikonočjo ravno eno leto (52 tednov), ampak je ta doba kakor že rečeno lahko par tednov krajša ali daljša. Da pa ne bi bila razlika tako velika, predlaga astronom Foerster drugo pravilo, po katerem bi bila Velikanoč kvečjem za en teden prej ali poznej. To pravilo je: Velikanoč (nedelja) naj se obhaja tretjo nedeljo po pomladanskem ekvinokriju. Tako bi se obhajala Velikanoč le med 4. in 11. aprilom vsakega leta. Velika noč bi bila po tem načinu vsako leto samo en dan prej in ko pride do 4. aprila, pa vsako leto en dan poznej in zopet nazaj itd. Po tem pravilu bi bilo ravno 52 tednov (eno leto) med eno in prihodnjo Velikonočjo. In predpust bi bil vedno enako dolg. To spremembo so že pričakovali leta 1900, ko naj bi bili Rusi vsprejeli naš koledar (Gregorijev); in bi se z odpravo Indijanskega koledarja po celem svetu tudi določila po tem načinu Velikanoč. Toda vsi narodi so za to, edino le Rusi so zoper. Celo Rim je za to spremembo. Kakor omenja Foerster se bodo morale vse države na svetu tozadevno diplomatičnim potom sporazumeti in tudi cerkev ne bo tej reformi nasprotovala. In tako bodo imeli vsi narodi isti koledar.

Socijalno gibanje.

Za železniške uslužbence hoče ministristvo ustanoviti posebne odbore, ki bodo izražali svoje mnenje o stanovskih zadevah. Osebnih odborov za splošne osebne zadeve uslužbencev se bodo volili dne 29. aprila, delavski odbori pa dne 25. maja.

Zdravilišče za državne uradnike. Ustanovilo se je posebno društvo „Zlati križ“, ki hoče za državne uradnike ustanavljati zdravilišča. V Karlovih varih bode to jesen že gotovo tako zdravilišče. Doslej je ustanovil „Zlati križ“ zdravilišče v Opatiji in v Badnu. Društvo je imelo lani 61.464 kron dohodkov.

Osemurni delavnik na Angleškem. Angleška poslanska zbornica je sprejela osemurni delavnik za rudarske delavnice.

165 milijonov kron. Izsledjevanje iz Avstrije narašča še vedno, in sicer gre vsako leto ogromno število izseljencev v Združene države, v drugi vrsti v Kanado, Argentino in Brazilijo. Lani se je izselilo iz naše države 265.138 ljudi, med temi po 45.000 Poljakov, Hrvatov in Ogrov, ter 35.000 Nemcev. Iz Nemčije se je izselilo lani v primeri z Avstrijo neznatno število 31.000 oseb. Slovani, ki se v največjem številu izseljujejo, se v nasprotju z Nemci zelo močno vračajo v do-

movino, a to so večinoma kulturno in gospodarski boljši elementi. Največjega finančnega in gospodarskega pomena je pošiljanje denarja iz Amerike v domovino. Lani je bilo poslanih iz Sev. Amerike v Avstrijo okrog 165 milijonov, kar presega vsoto, ki jo vzamejo izseljenci na pot v Ameriko, za 120 milijonov.

Koliko kmetov v Avstriji mora s svojih domov? To je razvidno iz spisa dr. Karla Zwiedineka v statističnem mesečniku za l. 1906. Kjer podaja pisatelj števila o eksekutivnih dražbah l. 1904. V tem letu je bilo 672 kmetij eksekutivno prodanih, največ prodaj le bilo v planinskih deželah. Na prvem mestu je Tirolska, potem pa se vrste Kranjska, Koroška in Štajerska.

Pozor starši!

Dijaški dom v Ljubljani!
s šolskim letom 1907/8.

Podatki pod naslovom „Konvikt“ poste-restante v Ljubljani.

Izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER
vinotržec v Domžalah
(Kranjsko).

Priložnostnega nakupa

kakor je ta, ne bo nikoli več!

73 komadov za 3 gld.!

Sledeča garnitura za gospode št. 43, obstoječa iz 73 kom., vsi praktični in koristni predmeti, stane samo **3 gld.!** 1 okovana pipa z elegantno cevjo, 3 svilnate kravate, najmoderneje, 3 ovratniki trojni (povedati je debelost vratu), 1 par manšet belih, 1 par manšet barvastih, 6 parov nogavic najfinjše kakovosti v raznih barvah, 1 usnjata denarnica I-a kakovosti, 1 smodkovnik z imit. jantarem, 1 žepni nož s 3 klinjama, 1 toaletno zrcalo z belgijskim steklom, 1 rožnato milo, 2 kratavna igla s smilibriljantom, 1 garnitura gumbov za manšete in srajco iz double-zlata s patent. zaponko, 50 stvari za dopisovanje, potrebnih vsakomur. Teh 73 komadov razpošiljamo za nenavadno nizko ceno **3 gld.,** ker imamo majhne upravne stroške in računamo na vsestransko priporočilo. — Razpošilja se po poštne povzetju, dovoljeno je zamenjati, zato nobenega rizika! **Razpošiljalnica Fr. Steiner, Dunaj II/3.** Naš trgovski princip je, svojim naročnikom resno postreči.

**Mi
vsi**

nosimo le kravate od trdke Fr. Steiner, ker nam tam solidno postrežejo. — **6 kravate ali pentelji** (ali 3 kravate in 3 pentlje) lepo sortirane **3 K.** posebno fino sortirane **6 kom. 4 K.** — Razpošiljalnica kravate Fr. Steiner, Dunaj, II. Kraftgasse 6/7. Pošilja po povzetju. Dovoljeno je zamenjati.

Razumne žene

zahtevajo knjigo „Die Störungen der Periode“, spisal dr. med. Lewis. Vposlati je K 1-20, prospekt zastoj. Z. Piervas, Kalk 245 b. Köln a. Rh.

Novo rastlinsko mazilo za prsi

Najnovejša iznajdba iz prirodnin. Trdnota, razvitek in obnovitev nedrij. Bujnost prsij. **Rabi se samo zunajno.** Zdravniško preizkušeno. Cena lončku z navodilom **3 K** in **5 K.** poštnina **70 v.** Prodaja in razpošilja gospa **Katarina Menzel, Dunaj, XVIII., Schulgasse 3. I nadstr. 22.** Sprejemajo se tudi znamke vseh dežel.

Kopališče

in vodno zdravišče

Prospecte pošilja
Dr. Rud. Wackenreiter
zdravnik-voditelj in najemnik
kopališča.

Postaja c. kr. drž. železnice. 1¼ ure od Ljubljane. Skupno zdravljenje z vodo. (Zistem Priessnitz in Kneipp). Solne kopelji, kopelji v ogljikovi kislini in električne kopelji, zdravljenje z vročim suhim zrakom.

Masaža, zdravična telovadba. Uporabljanje elektrike. Zmerne cene. Odprto od 15. maja do oktobra.

Kamnik na Kranjskem.

Schneider & Verovšek

Trgovina z železnino in stroji
na debelo in na drobno.

Ljubljana, Dunajska cesta 16

priloga se za dobavo železnine vse vrste,
zlasti: orodje, stroje in motorje za roko-
delec, okove vse vrste za stavbe in po-
hišstvo, traverze, cement itd. Opozarjava na
Hitro in točno postrežbo! Nizke cene!

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Žaloga papirja,
pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga
305. Petričevih zvezkov

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-
čistilno sred-
stvo!

SEYDLIN

Izdelovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobl
se
povsod

ŽELODČNA TINKTURA

odvajalna

LEKARJA PICCOLI-JA
v LJUBLJANI

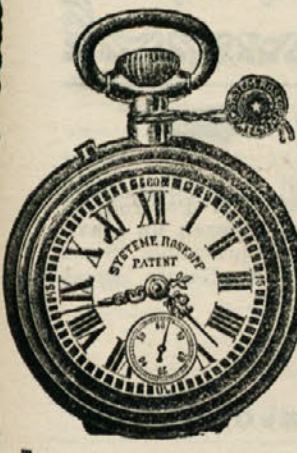
pospešuje prebavo in odprtje
teles. Cenik brezplačno.

Ena stekleničica 20 vinarjev.

Fran Čuden

v Ljubljani v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovar-
niške družbe
„UNION“
za izdelovanje
najboljših ur
v Švici

Trgovca z zlatino in srebrnino. Ekspor.

Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Anton Turk

knjigovec in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priloga:

Kubična knjiga
ali hitri računar za trgovce z lesom (na
staro mero) K 3-20, s poštnino 10 v. več.

Kubična računica
(II. natis) cena 1 K, po pošti 10 v. več.

Nova kubična knjiga
ali hitri računar za trgovce z lesom, po
novi decimalni ali meterski meri. V pla-
tno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priloga: drogve, kemikalije, ustne vode in
zobni prašek; redilne in posipalne moke za
otroke, dišave, toaletne predmete, fotogra-
fijske aparate in potrebščine, obvezila,
sredstva za desinfekcijo, paste in vosek za
tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli
za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.

**Kupuje vsakovrstna zelišča (rože)
semena, korenine, cvetje, lubje itd.**

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priloga

elegantne obleke po meri

iz pristnega angleškega blaga.

Priloga svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev
iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 20.
poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otročjih čevljev
iz najboljših tovarov, domačih in tujih.

Turistom priporočam pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene.
Solidna postrežba.

Prodajana na debelo.

Prodajana na drobno.

Ustanovljeno leta 1832.

Priznane najboljše Olnate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo
vsako konkurenco po finosti, ki omogočijo z
jako majhno množino pobarvati veliko površino,
razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann

v Ljubljani

prva kranjska tovarna olnatih barv, firneža,
laka in steklarskega kleja.

Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Najcen. in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz Bremna v New York

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhem d. Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodne družstva kakor tudi listke za
vse proge ameriških železnice dobite v LJUBLJANI edino le pri

Edvardu Tavčarju, Kolodvorske ulice št. 35

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota. — Vsa pojasnila, ki se tičejo potovanja, točno in brez-
plačno. — Postrežba poštena, rečna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, Californijo, Arizona, Utah, Wioning, Nevada, Oregon in
Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremna enkrat mesečno.
Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Colombo,
Singapore v Avstralijo itd.

Pozor! Berite!

Krup vzbujajoče!

Namesto
18 K
samo
7 K

Krasna remontoir-
Gloria-
srebrna ura

s 3 močnimi pokrovi, bogato gra-
virana, natančno tekoča, 3letno
jamstvo, proti povzetju

samo 7 kron

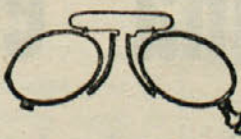
Tovarna za ure: Heinrich Weiss
Dunaj, XIV/3., Sechshausenstr. 5/7.

Velika zaloga zlatih in srebnih žep-
nih ur, stenskih ur, vsakovrstnih
optičnih predmetov. Zlatnine in sre-
brnine. ~ Cene nizke.

Cenovniki zastoj
in franko.

Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg

Oglejte si — poljedelskih strojev, slamoreznic, čistilnic,
največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in
preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih na-
grobnihi križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI

na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnatom zamorete kupiti vsak
čas po najnižjih cenah traverze,
železniške šine, cement in vse
druge stavbne potrebščine,
razno orodje, sesalke za vodo,
vino in guojnico, vseh vrst
tehtnice in uteži in vse druge
v železninsko stroko spadajoče predmete.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbira izgotovljene obleke
za gospode, dame in otroke.

Priporočajte

povsod

„Naš List“

„Flox“

je fotografičen aparat, s
katerim lahko fotografira
vsakdo brez da bi se
prej kaj učil. S tem apa-
ratom se napravljajo po-
dobe v velikosti 5x7 cm
in stane eleganten s kom-
pletno opremo in navo-
dilom samo K 6.—. Raz-
pošilja po povzetju
H. Weiss, Dunaj, XIV/3.
Sechshausenstrasse 5/110.

MALOKRVNE

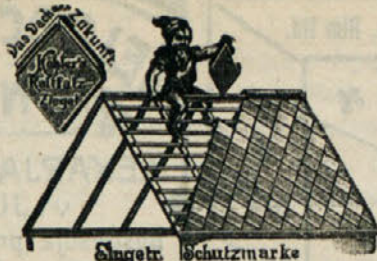
nervozne
in bolehave osebe kakor tudi
slabotne otroke

Krepča edino le

ŽELEZNATO VINO

LEKARNARJA
PICCOLI-JA v LJUBLJANI

6dlikovana
v Parizu s častnim
križcem, diploma in
zlato medaljo.
Patentirana
v 30 državah.

Streha prihodnosti!
Cementna zarezna strešna opeka
iz portland-cementa in peska
Praktična! Lepa!
Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz
vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.
Edini izdelovatelj za Kranjsko:
Janko Traun
izdelovatelj cementnin na Glincah
pri Ljubljani.

Samo 3 krone
stane dobra
električna žepna svetilka

la nadomestna baterija 80 vin.
Razpošilja po povzetju
Henrik Weiss • Dunaj
XIV./3, Sechshauserstrasse 5/7.

Steckenpferd- Lilijino mlečno milo

Bergmann & Co., Drazdane in Dečín ob Labi

je in ostane glasom vsak dan dobajajočih priznanje
navpešnejše izmed vseh medicinskih mil zoper
pege, kakor tudi v dosegu in ohranitev nežne,
mehke kože in rožne polti. Na prodaj komad po
80 vinarjev v vseh lekarnah, drogerijah, trgovinah
s parfumerijami in milom in v brivnicah.

Pozornost vzbujajoča novost!

Poceni!

Na vsako
sprehodno
palico se
lahko
natakne

Praktično!

1 komad
samo 3 K,
3 komadi
5 K 50 v.

Daljnogled — 50 kratno povečanje.

Pošilja po povzetju: Henrik Weiss, Dunaj, XIV./3,
Sechshauserstrasse 5/23. Naročite takej to Vas bo razveselilo!!

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje kaznjivo.
**Edino pravi je le
Thierry-jev balzam**

z zeleno znamko z nuno.
12 malih ali 6 dvojnatih steklenic
ali 1 velika posebna steklenica
s patent. zamaškom K 5.—.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo
za vse še tako zastarane rane, vnetja,
poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.

Razpošilja le proti predplači ali
po povzetju.

Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši
splošno znani in svetovno slavni.

Naročila je nasloviti na

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči za-
hvalnih pisem zastoj in franco.

**Slovenci spominjajte se pod-
pornega društva za slovenske
visokošolce v Pragi!**

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvaž-
nejša knjiga o preoblagodarjenju z
otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja
diskretno proti 90 v. v avstr. poštah
znankah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296
Lindenstrasse. 50.

Nad 5000 filijalk po vsem svetu

Singer Co. akejska družba za šivalne stroje

Ljubljana
Sv. Petra cesta 4.

Kranj
Glavni trg 192.

Novo mesto
Veliki trg 88.

Kočevje
Glavni trg 79.

Žaloga olja, šivank in posameznih delov • Najboljše je najceneje

Popravila točno in poceni.

Stari stroji se zamenjajo.

Pozor, gospodje in gospodične!

V svoji lekarniški praksi, ki jo izvršujem že več nego 30 let, se mi je posrečilo iznajti
najboljše sredstvo za rast las in proti njih izpadanju **KAPILOR** št. 2. Povzroča da
postanejo lasje dolgi in gosti, odstranja prah in vsako kožno bolezen na glavi.
Naročila naj bi si ga vsaka družina. Imam premnogo zahvalnic in priznanje. Stane
poštne prosto na vsako pošto 1 lonček 3 K 60 h, 2 lončka 5 K. Naroča naj se
samo od mene pod naslovom

Peter Jurišić

lekarnar v Pakracu št. 68 v Slavoniji.

Rimska cesta 2.

Mišlerjeve ulice 5.

Prva kranjska tvornica klavirjev v Ljubljani

WARBINEK-ovi
piani so neprekosljivi!

Klavirji, harmoniji, tudi samoigralni, električni. Prodaja se tudi na obroke. Stare
klavirje jemljem v zameno. Dajem tudi na posodo. Uglasevanja in poprave se izvr-
šujejo točno in dobro. Solidne cene. Petletna garancija. Prepričajte se osebno.

PFAFF

šivalni stroji

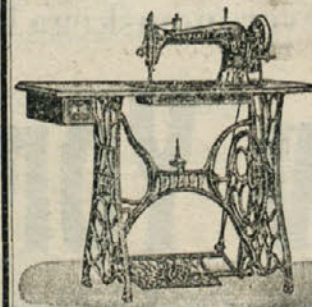
so najboljši

za družinsko uporabo.
Šivajo, krpajo in vežejo.
Neprekosljivi za obrtne namene,
šivajo naprej in nazaj.
! Kroglasto ležišče !

Glavni zastopnik

Fr. Tschinkel

Ljubljana • Kočevje
Mestni trg 9. v gradu.
56

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9.60, boljše
vrste K 12.—, belo puhasto naskubljeno
K 18.— K 24.—, snežnobelo puhasto na-
skubljeno K 30.—, K 36.—. Razpošilja se
franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti
povrnjeni poštini.

Benedikt Sachsel, Lobes 369, P. Plzen, Češko

Žene!

Zastajanje krvi itd. ozdravlja

P. Ziervas, Kalk b. Köln (Nemčija) št. 245.

Gospa G. v M. piše: „Vaše sredstvo je hitro po-
magalo.“ — (Prosi se povratne poštine.)

Pozor gospodje in mladeniči!

V svoji lekarniški praksi, ki jo izvršujem že več nego 30 let, se mi je posrečilo iznajti
najboljše sredstvo za rast brk, brade in las, proti izpadanju brk in las in to je
KAPILOR št. 1. On deluje, da lasje in brke postanejo gosti in dolgi, odstranjujejo
prhljaj in vsako drugo kožno bolezen glave. — Naroči naj si ga vsaka družina. Imam
mnogo priznanje in zahvalnic. — Stane franko na vsako pošto 1 lonček 3 K 60 h,
2 lončka 5 K. — Naročajte samo pri meni pod naslovom

Peter Jurišić

lekarnar v Pakracu št. 68 v Slavoniji.

Le „Zvezdna“ cikorija

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!